

Design and Validation of Evaluation Scales for Curriculum Programs for Undergraduate Students in Primary Education at Farhangian University

Manizhe Irannejad¹, Ali Asghar Mashinchi^{2*}, Mukhtar Ranjbar³

1. PhD Student, Department of Philosophy of Islamic Education, Lam.C., Islamic Azad University, Lamerd, Iran

2. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Lam.C., Islamic Azad University, Lamerd, Iran

3. Assistant Professor, Department of Management, Lam.C., Islamic Azad University, Lamerd, Iran

ABSTRACT

Received: 16 Dec 2024

Accepted: 20 Jan 2025

Available Online: 02 May 2025

Keywords

Curriculum, Content, Learning

Activities, Teacher Roles,

Objectives

The present study aims to design and validate evaluation scales for curriculum programs for undergraduate students in Primary Education at Farhangian University. Based on its objective, the research is applied; based on data type, it is mixed (qualitative-quantitative) and exploratory; based on data collection time, it is cross-sectional; and based on the data collection method and nature, it is descriptive-survey research. The statistical population for the qualitative section of the study consisted of experts, 20 of whom were selected based on purposive sampling. The fuzzy Delphi method was used to select the experts. The statistical population for the quantitative section of the study included all secondary school teachers in Hormozgan Province, a total of 450 teachers, from which 360 teachers were selected based on the Cochran formula and using stratified and cluster sampling methods. Delphi technique and model fit assessment questionnaires were used. The validity and reliability in the qualitative section were assessed using quality criteria (credibility) and were confirmed. In the quantitative section, content, face, and construct validity were used for validity assessment, while reliability was evaluated using Cronbach's alpha and composite reliability, both of which were confirmed. The data analysis method in the qualitative section involved the Delphi technique. In the quantitative section, Pearson correlation method was used with SPSS-V23 software, and structural equation modeling (Confirmatory Factor Analysis) was performed using factor loadings for each indicator of the components and their respective components with Lisrel-V8.8 software. The results showed that the components of the evaluation scale model for curriculum programs for undergraduate students in Primary Education at Farhangian University were identified in 5 dimensions and 16 components, which include the dimensions of logic and objectives (3 components), content and learning activities (3 components), teacher roles and materials/resources (4 components), grouping and assessment/evaluation (3 components), and location and time (3 components). Furthermore, based on the positive mean differences, it was inferred that the status of the components was overall desirable, but slightly above the average. Additionally, the model validation results indicated that the alignment, understandability, generalizability, and controllability of the model were credible according to experts, and it was confirmed with a 99% confidence level. Finally, based on both quantitative and qualitative approaches, the final model was presented.

How to cite:

Irannejad, M., Mashinchi, A. A., & Ranjbar, M. (2025). Design and Validation of Evaluation Scales for Curriculum Programs for Undergraduate Students in Primary Education at Farhangian University. *Study and Innovation in Education and Development*, 5(1), 1-15.

* Corresponding Author:

Dr. Ali Asghar Mashinchi

E-mail: mashinchi@iaulamerd.ac.ir

© 2025 the authors. Published by Institute for Knowledge, Development, and Research.

This is an open access article under the terms of the [CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) License.

EXTENDED ABSTRACT

INTRODUCTION

Education today is no longer merely about transmitting cultural heritage and human experiences to younger generations. The goal of modern educational systems has expanded to encompass the facilitation of meaningful changes in attitudes, knowledge, and ultimately, behavior. Effective teaching methods are essential for achieving this mission. The ultimate objective of teaching is to develop a cognitive structure in students through specific tasks that foster awareness and knowledge acquisition (1). Education plays a pivotal role in teaching basic life skills and values to children and adolescents. In a world where science and technology are fundamental drivers of economic, social, and cultural development, educational institutions are crucial in preparing individuals to navigate and contribute to this evolving landscape. Unfortunately, in contrast to global trends, the Iranian education system has not given sufficient attention to developing good and effective citizenship skills that align with contemporary societal needs. This issue is particularly evident in the country's formal education system, where the curriculum fails to adequately address the demands of the modern era. Despite ongoing efforts and research to outline the characteristics of an ideal citizen in a developed society, practical and effective implementations of these ideals remain scarce. Education has the potential to empower individuals to recognize and claim their rights, but it can also be used to suppress and control societal members (2). There is often a significant gap between the designed curriculum and its practical implementation. According to Glatthorn, curriculum planning can be categorized into several types, each emphasizing different aspects, including ideological planning, formal planning, cognitive planning, operational planning, and experiential planning (3). The complexity of the educational process and the unclear pathways to achieving quality further complicate the situation. Quality improvement, an overarching concern for organizations worldwide, is equally critical in education. Identifying weaknesses, opportunities, and threats, as well as striving to enhance current practices to achieve optimal outcomes, are core responsibilities for institutions, including universities. Continuous evaluation is crucial for maintaining quality and improving educational, research, and community service offerings. Evaluation is a systematic process that leads to judgments or recommendations regarding the quality of higher education institutions, and it should encompass all elements of the curriculum (4). However, evaluating the internal quality of a curriculum presents several challenges, particularly in

defining the key elements of the curriculum and ensuring their balance and coherence. Various scholars, such as Walker and Tyler, have proposed different frameworks for curriculum components (6, 7). Additionally, Klein's model identifies ten curriculum elements that are central to evaluating curriculum quality (8). Given these complexities, the current study aims to design and validate evaluation scales for the curricula of undergraduate students in elementary education at Farhangian University.

METHODS AND MATERIALS

The present study follows a mixed-methods design, focusing on both qualitative and quantitative aspects. The primary objective is to design and validate curriculum evaluation scales for undergraduate students in elementary education at Farhangian University. To achieve this, the study begins with a comprehensive review of existing literature on curriculum design and evaluation to identify key components and best practices. Following the literature review, the researcher develops an initial set of evaluation scales based on the insights gathered from relevant theories and frameworks in curriculum studies.

A panel of experts in curriculum design, pedagogy, and educational assessment is consulted to review the preliminary scales and provide feedback. These experts are selected from various academic institutions, including faculty members at Farhangian University, as well as professionals with expertise in curriculum theory and evaluation. Based on their feedback, the evaluation scales are refined and finalized.

The study employs a two-phase data collection process. In the first phase, the scales are administered to a sample of 200 undergraduate students enrolled in elementary education programs at Farhangian University. These students complete a questionnaire that assesses the relevance, clarity, and effectiveness of the evaluation criteria. In the second phase, the finalized evaluation scales are tested on a broader group of 500 students to ensure their reliability and validity. The study also incorporates interviews with faculty members to gain deeper insights into the practical challenges and opportunities in curriculum evaluation.

Data analysis is conducted using statistical methods, including factor analysis, to assess the validity and reliability of the developed scales. The findings from the statistical analyses will inform the final version of the evaluation tool, ensuring that it accurately captures the essential elements of curriculum quality and effectiveness in the context of elementary education.

FINDINGS

The analysis of the data revealed several key insights regarding the design and validation of curriculum evaluation scales for undergraduate students in elementary education. First, factor analysis confirmed that the developed scales consist of five main dimensions: clarity of objectives, alignment of content with educational goals, teaching methods, assessment practices, and student engagement. These dimensions were found to be highly reliable, with Cronbach's alpha coefficients exceeding 0.80 for each factor, indicating strong internal consistency.

Furthermore, the expert panel feedback was instrumental in refining the scales. Experts highlighted the importance of including components related to student-centered learning and the integration of modern pedagogical practices, which led to the addition of new items focused on these aspects. Interviews with faculty members further emphasized the need for curricula to incorporate real-world applications and to foster critical thinking skills, which were also integrated into the final version of the evaluation tool.

The data also revealed that students rated the clarity of learning objectives and the alignment of content with educational goals as the most important factors in curriculum evaluation. Conversely, students indicated that while teaching methods were important, they were less concerned with assessment practices, suggesting that students may not fully understand the relationship between assessment and overall curriculum quality.

The second phase of testing with a larger sample of students reinforced these findings, with the final scales proving to be both valid and reliable. The scales demonstrated good construct validity, as they accurately reflected the key components of curriculum quality as identified in the literature. Additionally, the reliability analyses indicated that the scales were stable over time and across different student cohorts.

DISCUSSION AND CONCLUSION

The findings of this study highlight the importance of developing comprehensive and reliable tools for evaluating curriculum quality in higher education, particularly within the context of elementary education at Farhangian University. By designing and validating evaluation scales that encompass multiple dimensions of curriculum effectiveness, the study provides a valuable framework for educators and policymakers seeking to improve educational quality.

The results indicate that clarity of objectives and content alignment are critical factors for students when evaluating curricula, suggesting that educational programs should prioritize these aspects to ensure their effectiveness. Additionally, the incorporation

of modern pedagogical approaches, such as student-centered learning and critical thinking, is essential for meeting the evolving needs of students in the 21st century.

While the study provides valuable insights, it also acknowledges several limitations. For example, the evaluation scales developed in this study are context-specific to Farhangian University and may require further adaptation for use in other educational settings. Future research could explore the application of these scales in different disciplines and educational institutions, as well as their use in evaluating curriculum effectiveness across various levels of education.

In conclusion, the study contributes to the ongoing efforts to enhance curriculum quality in higher education by providing a validated tool for evaluating key components of curriculum design and implementation. By using these scales, educators and administrators can better assess the strengths and weaknesses of their curricula and make informed decisions to improve educational outcomes for students.

طراحی و اعتبار یابی مقیاس‌های ارزشیابی برنامه‌های درسی دانشجویان کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان

منیژه ایران نژاد^۱، علی اصغر ماشین چی^{۲*}، مختار رنجبر^۳

۱. دانشجوی دکتری، گروه فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران

۲. استادیار، گروه علوم تربیتی، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران

۳. استادیار، گروه مدیریت، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران

چکیده

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۹/۲۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۰/۳۰

تاریخ چاپ: ۱۴۰۴/۰۲/۱۲

کلیدواژه‌ها

برنامه درسی، محتوا، فعالیت‌های

یادگیری، نقش معلم، اهداف

پژوهش حاضر با هدف طراحی و اعتبار یابی مقیاس‌های ارزشیابی برنامه‌های درسی دانشجویان کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان انجام شده است. روش پژوهش برحسب هدف، کاربردی برحسب نوع داده، آمیخته (کیفی-کمی) از نوع اکتشافی، برحسب زمان گردآوری داده، مقطعی و برحسب روش گردآوری داده‌ها و یا ماهیت و روش پژوهش، توصیفی پیمایشی بود. جامعه آماری در بخش کیفی پژوهش، شامل خبرگان بودند که بر اساس نمونه گیری هدفمند، ۲۰ نفر انتخاب شدند. برای انتخاب خبرگان از فن دلفی فازی استفاده شد. جامعه آماری پژوهش در بخش کمی، شامل تمام معلمان متوسطه استان هرمزگان که مشغول به کار در کل معلمان متوسطه استان هرمزگان به تعداد ۴۵۰ نفر بودند که بر اساس فرمول کوکران و نوع نمونه گیری طبقه‌ای و خوشه‌ای، ۳۶۰ نفر انتخاب شدند. از تکنیک دلفی و پرسشنامه سنجش برازش مدل استفاده شد. روایی و پایایی در بخش کیفی، با استفاده از معیارهای کیفیت (موثق بودن) سنجیده شد و مورد تایید قرار گرفت. در بخش کمی نیز از روایی صوری، محتوی و سازه برای سنجش روایی استفاده شد و برای پایایی از آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی استفاده گشت که همگی مورد تایید قرار گرفتند. روش تجزیه و تحلیل داده در پژوهش حاضر و در بخش کیفی، تکنیک دلفی بود. در بخش کمی نیز، از روش همبستگی پیرسون با نرم افزار Spss-V ۲۳ و مدل سازی معادلات ساختاری (تحلیل عاملی تأییدی) و با استفاده از بارهای عاملی برای هریک از شاخص‌های مؤلفه‌ها و همین طور مؤلفه‌ها توسط نرم افزار Lisrel-V ۸.۸ استفاده شد. نتایج حاصل از پژوهش نشان دادند که مؤلفه‌های الگوی مقیاس‌های ارزشیابی برنامه‌های درسی دانشجویان کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان در ۵ بعد و ۱۶ مؤلفه، شامل، ابعاد منطق و اهداف (۳ مؤلفه)، محتوا و فعالیت‌های یادگیری (۳ مؤلفه)، نقش معلم و موادومنابع (۴ مؤلفه)، گروه بندی و سنجش وارزشیابی (۳ مؤلفه)، مکان و زمان (۳ مؤلفه) بود. همچنین، با توجه به اختلاف میانگین‌ها که مقادیری مثبت هستند، چنین استنباط شد که وضعیت مؤلفه‌ها کلاً در حالت مطلوب اما کمی بالاتر از میانگین بودند. علاوه بر این، نتایج اعتبار بخشی مدل نشان داد که تطبیق، قابلیت فهم بودن، قابلیت تعمیم، قابلیت کنترل مدل از نظر متخصصان دارای اعتبار است و با اطمینان ۹۹ درصد مورد تأیید قرار گرفته است. در نهایت بر اساس رویکردهای کمی و کیفی، مدل نهایی ارائه شد.

شیوه ارجاع دهی:

ایران نژاد، منیژه، ماشین چی، علی اصغر، و رنجبر، مختار. (۱۴۰۴). طراحی و اعتبار یابی مقیاس‌های ارزشیابی برنامه‌های درسی دانشجویان کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان. پژوهش و نوآوری در تربیت و توسعه، ۵(۱)، ۱-۱۵.

نویسنده مسئول:

دکتر علی اصغر ماشین چی

پست الکترونیکی: mashinchi@iaulamerd.ac.ir

امروزه هدف از تعلیم و تربیت تنها انتقال میراث فرهنگی و تجارب بشری به نسل جدید نیست بلکه رسالت نظام‌های آموزشی را ایجاد تغییرات مطلوب در نگرش‌ها شناخت‌ها و درنهایت رفتار انسان‌ها دانسته‌اند. روش‌های تدریس نیز به عنوان یکی از عوامل، به کمک این رسالت آمده است. هدف نهایی تدریس به وسیله مجموعه‌ای از تکالیف مشتمل بر آگاهی و معلومات مشخص و ساخت‌فکری و فرآیندهای شناختی تعیین شده است (1). یکی از وظایف آموزش و پرورش، آموختن مهارت‌های پایه و ارزش‌های زندگی به کودکان و نوجوانان است. در دنیای کنونی که علم و تکنولوژی با رشد و گسترش وسیع و جهان شمول به عنوان عامل مهم و اساسی در فرایند رشد و توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جوامع بشری به حساب می‌آیند، نهادهای آموزش و پرورش، نقش بس عظیم و پر اهمیتی را به دست آورده اند. متأسفانه بر خلاف روند جهانی، نظام آموزش و پرورش ایران توجه چندانی به آموزش و پرورش شهروند خوب و موثر متناسب با خصوصیات عصر حاضر مبذول نمی‌دارد. این بیان به ویژه در مورد نظام آموزش رسمی کشور در قالب مراحل و مقاطع تحصیلی رسمی مصداق دارد. در واقع با وجود اینکه ما در این زمینه با یک چالش اساسی مواجه هستیم، هنوز نتوانسته ایم علیرغم تلاش‌ها و اقدامات پژوهشی در راستای ترسیم مطلوب جامعه توسعه یافته، سیمای شهروند مطلوب را برای جامعه ایران ترسیم کنیم که شاید دلیل آن اقدامات پراکنده، غیر مستقیم و غیرعملی بوده باشد. بدیهی است که آموزش و پرورش می‌تواند مردم را بیدار، به حقوق خود، آگاه و برای تحصیل حق خویش آماده نماید و درعین حال می‌تواند وسیله مناسبی برای خاموش نگه داشتن و مطیع کردن افراد جامعه نیز باشد (2). تفاوت عمده‌ای میان برنامه ریزی درسی طراحی شده و برنامه عملی شده وجود دارد. با این وجود، حتی این تمایزات نیز به اندازه‌ی کافی برای دربرگرفتن چندین نوع متفاوت برنامه ریزی درسی، دقیق نیستند. گودلد احتمالاً اولین کسی بود که چند تمایز کلیدی را مطرح کرد. هنگامی که او برنامه درسی را تحلیل کرد، تشخیص داد که پنج نوع طراحی برنامه درسی وجود دارد: برنامه ریزی ایدئولوژیک، برنامه مطلوبی است چون توسط محققان و معلمان تنظیم می‌شود، برنامه‌ای از اندیشه‌هایی با هدف بازتاب دانش سرمایه گذاری شده. برنامه ریزی رسمی، برنامه‌ای است که رسماً توسط کمیته‌های دانشگاه دولتی و محلی تأیید شده است، برنامه‌ایست ضمانت شده که علائق جامعه را ارائه می‌کند. برنامه ریزی اداری، برنامه ذهن است، آنچه که معلمان، والدین و دیگران فکر می‌کنند یک برنامه باید باشد. برنامه ریزی عملیاتی، برنامه مشاهده شده‌ای است که در حقیقت در کلاس درس ساعت‌ها و ساعت‌ها ادامه پیدا می‌کند. در نهایت، برنامه ریزی تجربی، آن چیزی است که یادگیرندگان در حقیقت تجربه می‌کنند (3). پیچیدگی فرآیند آموزش و مشخص نبودن این که کیفیت در این فرآیند چگونه شکل می‌گیرد باعث پیچیده‌تر شدن موضوع می‌گردد. کیفیت امروزه در رأس امور سازمان‌ها قرار دارد و بهبود کیفیت از دغدغه‌های اصلی آن‌ها است. شناسایی نقاط ضعف و قوت، تشخیص فرصت‌ها و تهدیدها و تلاش برای بهبود وضع موجود و رسیدن به وضع مطلوب و کسب جایگاه برتر از اهم وظایف سازمان‌ها از جمله دانشگاه‌ها می‌باشد. بهبود مستمر کیفیت نیازمند ارزشیابی مستمر می‌باشد. نظام دانشگاهی بایستی به طور مستمر به قضاوت در باره مطلوبیت

عوامل درون‌داد، فرایند و برون‌داد خود پرداخته و حاصل آن جهت بهبود امور آموزشی، پژوهشی و عرضه خدمات تخصصی به جامعه مورد استفاده تصمیم‌گیرندگان قرار گیرد. ارزشیابی یک فرآیند کلی تحلیل نظام‌دار است که منجر به داوری یا ارایه پیشنهادات مربوط به کیفیت یک موسسه آموزش عالی می‌شود. این ارزشیابی باید شامل همه عوامل و عناصر برنامه درسی باشد (4). برای ارزشیابی کیفیت درونی برنامه درسی، چالش‌های مهمی وجود دارد که در بین آن‌ها تعیین عناصر برنامه درسی چالش‌های مهمی وجود دارد که در بین آن‌ها تعیین عناصر برنامه درسی و نیز ایجاد تعادل^۱ و انسجام^۲ در بین آن‌ها از مهم‌ترین موارد محسوب می‌شود. در خصوص این که عناصر برنامه درسی کدام اند تا بر مبنای آن بتوان میزان تعادل میان عناصر و تناسب آن‌ها را با انتظارات و آنچه که مطلوب است، مشخص کرد دیدگاه‌های متفاوتی عرضه شده است (5). برای مثال والکر تعریفی از برنامه درسی ارائه می‌دهد که در آن عملاً تنها به عنصر یعنی هدف‌ها، محتوا و سازمان دهی محتوای یادگیری اشاره شده است (6)؛ به همین ترتیب، رالف تایلر^۳ چهار عنصر هدف، محتوا، روش و ارزشیابی را پیشنهاد می‌کند (7). اگر براساس فرانسیس کلاین، عناصر برنامه درسی را در ۱۰ عنصر مورد توجه قرار داده است که به غیر از عنصر «منطق یا چرایی»^۴ برنامه درسی، سایر عناصر با الگوی کلاین مشترک هستند. او ضمن مشخص ساختن این عناصر، سوالاتی مطرح می‌کند که روشن‌کننده وضعیت این عناصر در فرایند بررسی کیفیت برنامه درسی است (8). با توجه به مطالب بیان شده بالا در این تحقیق به دنبال طراحی و اعتبار‌یابی مقیاس‌های ارزشیابی برنامه‌های درسی دانشجویان کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان هستیم. با توجه به مطالب بیان شده بالا در این تحقیق به دنبال طراحی و اعتبار‌یابی مقیاس‌های ارزشیابی برنامه‌های درسی دانشجویان کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان هستیم. با توجه به اینکه در دوره دوم آموزش متوسطه الگوی برنامه درسی کارآفرینانه طراحی نگردیده است این سؤال مطرح می‌گردد که چگونه می‌شود الگوی برنامه درسی کارآفرینانه مقطع متوسطه دوم را طراحی نمود؟

بر این اساس در این پژوهش محقق به دنبال یافتن پاسخ به سوالات مطرح شده ذیل می‌باشد:

(۱) چگونه می‌توان با طراحی و اعتبارسنجی ارزشیابی برنامه‌های درسی دانشجویان کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه

فرهنگیان به یک الگوی نظری جدیدی دست یافت؟

(۲) مؤلفه‌های ارزشیابی برنامه‌های درسی دانشجویان کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان کدام است؟

¹ balance

² coherence

³ Tyler

⁴ Curriculum rationale

روش پژوهش

با توجه به اینکه هدف پژوهش حاضر ارائه الگوی طراحی و اعتبار یابی مقیاس‌های ارزشیابی برنامه‌های درسی دانشجویان کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان بود، روش پژوهش برحسب هدف، بنیادی - کاربردی برحسب نوع داده، آمیخته^۱ (کیفی - کمی) از نوع اکتشافی، برحسب زمان گردآوری داده، مقطعی و برحسب روش گردآوری داده‌ها و یا ماهیت و روش پژوهش، توصیفی پیمایشی بود. جامعه آماری در بخش کیفی پژوهش، شامل شامل کلیه کتب، مقالات و تحقیقات چاپ شده بود که توسط پژوهشگران و محققان مختلف انجام شد. نمونه گیری بخش ادبیات نیز به صورت هدفمند و در دسترس انجام شد. به گونه‌ای که کلیه مقالات، کتب و پایان‌نامه‌هایی که بیشترین ارتباط را با موضوع تحقیق داشتند و در جستجوهای اینترنتی و کتابخانه‌ای قابل دسترس بودند به عنوان پیشینه و ادبیات پژوهش استفاده شد. و مصاحبه با خبرگان این حوزه است. در این پژوهش برای تعیین نمونه‌ها از روش نمونه‌گیری غیر تصادفی هدفمند^۲ استفاده شد که ۲۰ نفر به عنوان حجم نمونه، در نظر گرفته شد در این مرحله، پژوهش از نوع مطالعه موردی بوده که در زمره روش‌های پژوهش کیفی قرار دارد. در پژوهش حاضر، شاخص‌های اولیه به‌دست آمده بر اساس مبانی نظری و پیشینه پژوهش توسط پژوهشگر تفسیر شد و پس از آن، بار دیگر مراحل پژوهش و تحلیل داده‌ها توسط اساتید مشاور و راهنما بررسی شد. در این بخش به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از تکنیک دلفی استفاده شد. در این بعد در سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری، کدگذاری انتخابی انجام خواهد شد. جامعه آماری پژوهش در بخش کمی، شامل تمام معلمان دوره اول متوسطه استان هرمزگان که مشغول به کار در کل معلمان متوسطه استان هرمزگان می‌باشند. تعداد کل آن‌ها ۲۴۵۰ نفر گزارش شده است. جهت برآورد حجم نمونه مورد نیاز در بخش کمی پژوهش از فرمول کوکران استفاده شد. با توجه به حجم جامعه آماری یعنی ۲۴۵۰ عضو، عملیات آماری بر روی ۳۶۰ آزمودنی به صورت تصادفی منطقه‌ای انجام شد. در بخش کمی پژوهش از ابزار پرسشنامه به منظور گردآوری داده‌ها استفاده گردید. در بخش کمی با توجه به سؤال‌های پژوهش از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی استفاده شده است.

یافته‌ها

در این مرحله از پژوهش، مفاهیم و نکات کلیدی بدست آمده در خصوص الگوی مولفه‌های هدف، محتوا، روش‌های تدریس، ارزشیابی، محیط یادگیری، از فرایند مطالعه اسناد و مدارک شامل مبانی نظری و پیشینه پژوهش یادداشت برداری و بر اساس مبانی علمی و نظری از نظر مفهومی یکسان سازی شدند. در مجموع ۴۸ مفهوم بدست آمد که ۹ مفهوم کلیدی برای مولفه‌های هدف، ۹

¹ Mixed

² Judgemental Sampling

مفهوم کلیدی برای محتوا، ۱۲ مفهوم کلیدی برای روش‌های تدریس و ۹ مفهوم کلیدی برای ارزشیابی و ۹ مفهوم کلیدی برای محیط یادگیری بود که در جدول فهرست شده است.

جدول ۱. فراوانی مقوله‌های مرتبط با مؤلفه طراحی و اعتبار یابی مقیاس‌های ارزشیابی برنامه‌های درسی دانشجویان

کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان به‌دست آمده از مصاحبه‌ها (کدگذاری باز)

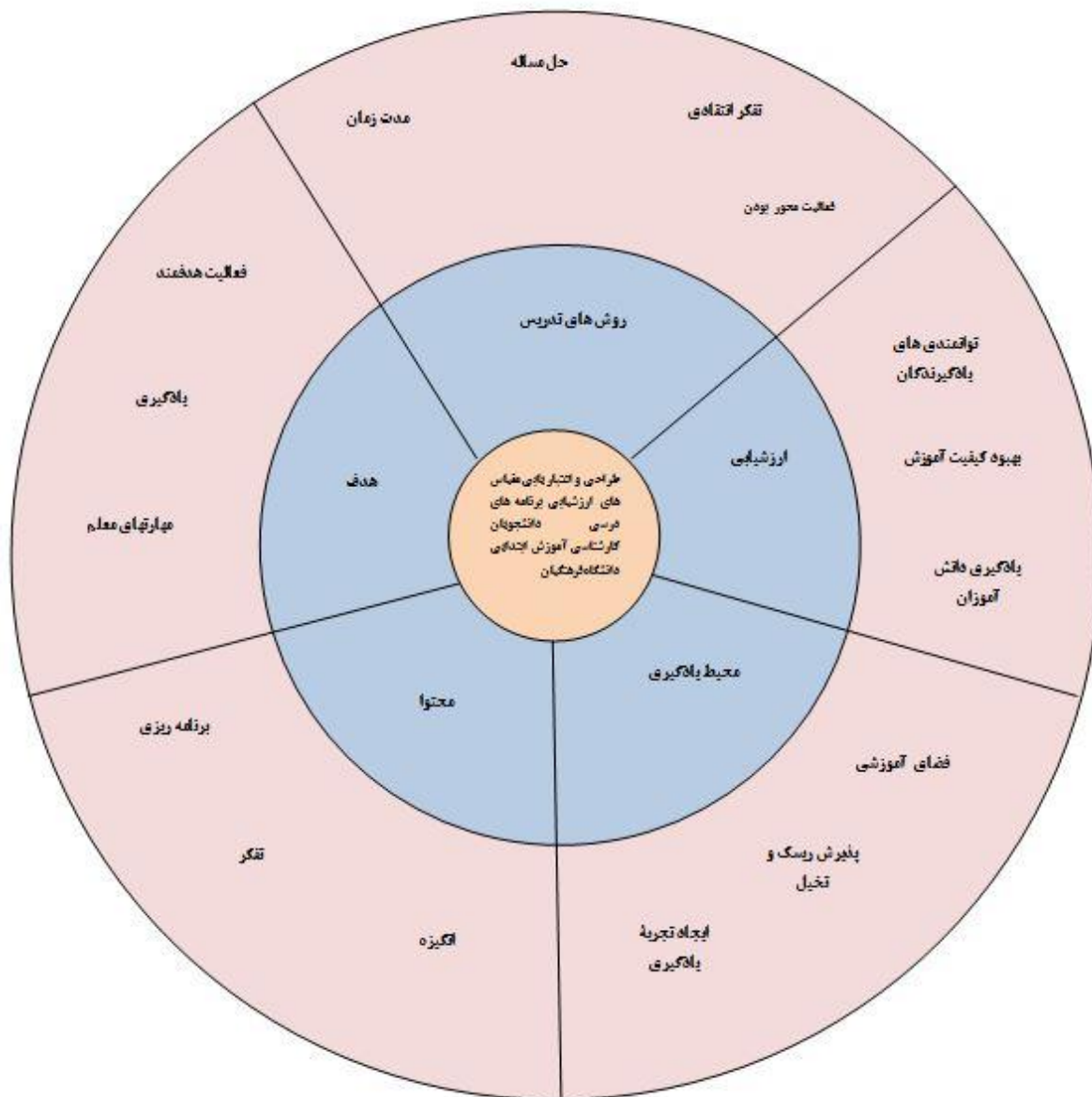
ردیف	مفاهیم (کدهای شناسایی شده)	پاسخ مصاحبه‌شونده	کد مصاحبه	بعد
۱	فعالیت هدفمند	هیچ فعالیتی در آموزش و پرورش انجام نمی‌شود مگر اینکه هدفمند باشد.	م ۱	هدف
۲	دانش و شناخت	کلیه افرادی که در برنامه ریزی شرکت می‌کنند باید مفاهیمی چون نیروهای اجتماعی، مراحل رشد و تکامل انسان، دانش و شناخت را دقیقاً درک کنند	م ۲	
۳	یادگیری	برنامه ریزی درسی در یک سرزمین حرکتی بیش از جرمند شمرده گردیده که برپایه آن‌طور و پروژه یادگیری برای مخاطبانی معین است	م ۳	
۴	مهارت‌های معلم	مهارت‌های معلم، پشتوانه خانواده، نیز نقش مهمی در یادگیری دانش آموزان ایفا می‌کنند و	م ۴	
۵	عوامل فرهنگی	تأثیر برنامه ریزی درسی باید با این عوامل ترکیبی و عوامل فرهنگی در نظر گرفته شود.	م ۵	
۶	سازماندهی عناصر	برنامه‌درسی عبارتست از طرح و نقشه سازماندهی عناصر برنامه‌درسی در جهت تحقق اهداف موردنظر آموزشی	م ۶	
۷	نظام آموزشی	هدف جهت دهنده به نظام آموزشی است.	م ۷	
۸	آموزش	هدف سنگ زیربنای آموزشی است.	م ۸	
۹	اهداف	یکی از حیاتی‌ترین عناصر در فرایند برنامه ریزی درسی، تعیین هدف یا اهداف می‌باشد.	م ۹	
۱۰	برنامه ریزی	برنامه ریزی اصل و شیرازه هر کاری محسوب می‌شود	م ۱۰	محتوا
۱۱	تفکر	برنامه ریزی فرایند تفکر در رابطه با فعالیت‌های لازم برای رسیدن به هدف است،	م ۱۱	
۱۲	انگیزه	آموزش باید به یادگیرندگان، انگیزه بدهد	م ۱۲	
۱۳	حل مسائل	برنامه درسی باید توانایی حل مسائل را بدهد.	م ۱۳	
۱۴	محتوای آموزشی	برنامه درسی عبارت از یک برنامه کلی و عمومی در ارتباط با محتوای آموزشی که توسط مدارس به دانش آموزان ارائه می‌گردد	م ۱۴	
۱۵	دانش	محتوا، دانش حقایق، تبیین است.	م ۱۵	
۱۶	مهارت	محتوا، مهارت‌ها و فرایندها کنجکاوی، مشاهده، است.	م ۱۶	
۱۷	علاقه به علم	محتوا، ارزش‌ها اعتقاد، به خوب و بد، و علاقه به علم است.	م ۱۷	
۱۸	تفسیر	محتوا، تفسیر یافته‌ها، طراحی تحقیق، اجرای آزمایش، است	م ۱۸	
۱۹	مدت زمان	هیچ کاری بدون برنامه ریزی فعالیتی کامل نخواهد بود. به ویژه مسائل درسی و تحصیلی بیشتر دارند، مدت زمان در آن‌ها مهم است.	م ۱۹	روش‌های تدریس
۲۰	برنامه درسی	روش‌های تدریس از عناصر اصلی برنامه درسی است	م ۲۰	
۲۱	فعالیت محور بودن	برنامه درسی بر اساس رویکرد پژوهش محوری باید ویژگی‌هایی همچون حل مساله، تفکر انتقادی، کنجکاوی، فعالیت محور بودن، خود رهبری و خلاقیت داشته باشند.	م ۲۱	
۲۲	روش	تحقق هدف‌های آموزشی از طریق کاربرد روش‌ها و فنون تدریس امکان می‌یابد.	م ۲۲	
۲۳	حل مساله	در برنامه درسی سعی بر این است با انتخاب محتوای مناسب، به ایجاد یادگیری و حل مساله پرداخته شود.	م ۲۳	
۲۴	ارائه دانش	در روش تدریس مواردی چون نحوه ارائه دانش، تغییر نگرش مورد توجه قرار می‌گیرد	م ۲۴	
۲۵	تفکر انتقادی	شیوه ارائه محتوا یا روشی که طی آن سعی می‌شود، تفکر انتقادی در یادگیرنده ایجاد شود.	م ۲۵	
۲۶	مهارت	در روش تدریس مواردی چون آموزش مهارت‌های مورد نظر توسط معلم به دانش آموز، چگونگی ارتباط معلم با یادگیرنده، مورد توجه قرار می‌گیرد	م ۲۶	
۲۷	خود رهبری	در روش تدریس مواردی چون نحوه استفاده از امکانات و تجهیزات در فرایند آموزش، نحوه و میزان مشارکت یادگیرنده در امر یادگیری، خود رهبری مورد توجه قرار می‌گیرد	م ۲۷	

۲۸	تغییر رفتار مطلوب	در برنامه درسی سعی برای این است با انتخاب محتوای مناسب، به ایجاد یادگیری و تغییر رفتار مطلوب پرداخته شود.		
۲۹	ارتباط یادگیرندگان با یکدیگر	در روش تدریس مواردی چون چگونگی ارتباط یادگیرندگان با یکدیگر، با محیط، مورد توجه قرار می‌گیرد		
۳۰	امکانات آموزشی	در روش تدریس مواردی چون مواد و وسایل و امکانات آموزشی مورد توجه قرار می‌گیرد		
۳۱	توانمندی‌های یادگیرندگان	مواد آموزشی زمانی مفید واقع می‌شوند که با توانمندی‌های یادگیرندگان سازگاری داشته باشند.	۱۴ م	ارزشیابی
۳۲	ارزشیابی	در نهاد آموزش و پرورش نیز مولفه زمان از جایگاه خاصی برخوردار بوده و ارزشیابی در تارو پود فعالیت‌های آن نقش اساسی دارد.		
۳۳	بهبود کیفیت آموزش	بهبود کیفیت آموزش و برنامه ریزی درسی به عنوان یک ابزار مهم در این زمینه مطرح می‌شود.	۱۵ م	
۳۴	ارزیابی	زمان آموزش بیشتر بصورت یک ارزیابی عمودی متنوع دانسته شده است.		
۳۵	یادگیری دانش آموزان	در نهاد آموزش و پرورش یادگیری دانش آموزان از اهمیت بالایی برخوردار است	۱۶ م	
۳۶	ارزشیابی برنامه درسی	ارزشیابی در مطالعات برنامه درسی شامل ارزشیابی برنامه درسی و ارزشیابی یادگیرنده یا همان ارزشیابی پیشرفت تحصیلی می‌باشد.		
۳۷	نتایج مطلوب	ارزشیابی فرایندی است که به منظور تصمیم‌گیری درباره اینکه فعالیت‌های آموزشی معلم و کوشش‌های یادگیری دانش آموزان به نتایج مطلوب انجامیده است، صورت می‌گیرد	۱۷ م	
۳۸	ارزشیابی یادگیرنده	برنامه ریزی آموزشی را می‌توان «سازماندهی یا اصلاح فعالیت‌ها و ارزشیابی یادگیرنده» تعریف نمود.		
۳۹	تصمیم‌گیری	برنامه‌ریزی، فرآیند آگاهانه ارزیابی در مورد اهداف و فعالیت‌های آینده یک فرد، گروه، واحد کاری یا سازمان است.		
۴۰	فضای آموزشی	مدرسه فضای آموزشی است که در آن دانش آموزان مهارت‌های لازم برای زندگی اجتماعی سالم را به صورت مشارکتی و گروهی یاد می‌گیرند	۱۸ م	محیط یادگیری
۴۱	تعیین کننده رفتار یادگیرنده	یکی از عوامل مهم تعیین کننده موفقیت یک برنامه درسی اثربخش و نیز تعیین کننده رفتار یادگیرنده است		
۴۲	پذیرش ریسک و تخیل	یکی از عوامل مهم تعیین کننده محیط شامل ارتباطات، تعهد فعال و پذیرش ریسک و تخیل است.		
۴۳	ارتباط	یکی از عوامل مهم تعیین کننده محیط دستاوردها رضایت و موفقیت او ارتباط دارد.	۱۹ م	
۴۴	رفتار	اینکه دانش آموزان کجا می‌آموزند؟ تعیین کننده رفتار یادگیرنده است. در این جا به جای مکان از محیط یادگیری استفاده شده است.		
۴۵	محیط مجازی	در محیط یادگیری علاوه بر مکان فیزیکی جو و فضای روانی و همچنین محیط مجازی را نیز در بر می‌گیرد.		
۴۶	ایجاد تجربه یادگیری	یکی از پیامدهای محیط یادگیری ایجاد تجربه یادگیری است.	۲۰ م	
۴۷	کسب دانش	نمی‌توان کسب دانش را از فضا یا فضاهایی که در قالب آن تجربه رخ می‌دهد، تفکیک کرد.		
۴۸	فعالیت‌های معلم	محیط یادگیری یک پدیده پیچیده از انعکاس فعالیت‌های یک معلم است.		

سؤال اول پژوهش: چگونه می‌توان با طراحی و اعتبارسنجی ارزشیابی برنامه‌های درسی دانشجویان

کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان به یک الگوی نظری جدیدی دست یافت؟

با توجه به مطالعاتی که در مبانی نظری و پیشینه پژوهش صورت گرفت الگوی مفهومی پژوهش در نهایت، با توجه به سوال‌های پژوهش در دو بخش کمی و کیفی الگوی پژوهش به صورت شکل زیر ارائه می‌گردد.

شکل ۱. الگوی نهایی حاصله از دو بخش کمی و کیفی

سؤال دوم پژوهش: مؤلفه‌های ارزشیابی برنامه‌های درسی دانشجویان کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان کدام است؟

برای پاسخ به سوال فوق از روش دلفی استفاده گردید. تکنیک دلفی، یک فرآیند قوی مبتنی بر ساختار ارتباطی گروهی است که در مواردی که دانشی ناکامل و نامطمئن در دسترس باشد، با هدف دستیابی به اجماع گروهی در بین خبرگان استفاده می‌شود. عوامل موثر بر طراحی و اعتبار یابی مقیاس‌های ارزشیابی برنامه‌های درسی دانشجویان کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان در این پژوهش اعضای پانل دلفی در مجموع ۱۶ مؤلفه را کلیدی تشخیص داده‌اند. به ۱۶ مؤلفه در پژوهش‌ها و مطالعات پیشین نیز اشاره شده بود. مؤلفه‌های شناسایی شده در قالب ۵ بعد اصلی به شکل زیر شناسایی و مرتب شدند. همچنین، از ۵۸ گویه‌ی باقی‌مانده که به اجماع نظر خبرگان رسیده است، پرسشنامه تهیه شد و در بین ۳۰ آزمودنی به عنوان گروه پایلوت توزیع گردید و ۱۰ گویه نیز با توجه به ضرایب آلفای کرونباخ بدست آمده حذف گردید. بنابراین، تحلیل‌های صورت گرفته بر روی داده‌ها براساس ۴۸ گویه انجام شد که جدول نهایی در زیر آمده است.

جدول ۲. مؤلفه‌های شناسایی شده بعد از استفاده از ادبیات، پیشینه و نظریه‌های موجود

بعد	مؤلفه	شاخص
مؤلفه‌های طراحی و اعتبار یابی هدف مقیاس‌های ارزشیابی برنامه‌های درسی دانشجویان کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان	محتوا	فعالیت هدفمند
		یادگیری
		مهارت‌های معلم
		برنامه ریزی
		تفکر
		انگیزه
		مدت زمان
		حل مساله
		تفکر انتقادی
		فعالیت محور بودن
روش‌های تدریس	ارزشیابی	توانمندی‌های یادگیرندگان
		بهبود کیفیت آموزش
		یادگیری دانش آموزان
		فضای آموزشی
محیط یادگیری		پذیرش ریسک و تخیل
		ایجاد تجربه یادگیری

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش، در بخش کیفی، برای جمع‌آوری داده‌های بخش کیفی با ۳۰ نفر از خبرگان که شرط انتخاب آن‌ها، داشتن حداقل مدرک دکتری در زمینه منابع انسانی در دانشگاه‌های مختلف در طول خدمت آن‌ها می‌باشد که در سطوح تصمیم‌گیری‌ها چه

در حال حاضر و چه در گذشته نقش داشته و دارند، پرسشنامه نیمه ساختار یافته جهت تکنیک دلفی داده شد. این افراد شامل، ۷ نفر از معاونین آموزشی، ۸ نفر از معاونین پرورشی، ۵ نفر مدیر دانشگاه بودند. در بین این افراد، ۱۶ نفر مرد و ۴ نفر زن انتخاب شدند که ۸ نفر سن ۴۰ تا ۴۵ سال، ۷ نفر، بین ۴۶ تا ۵۰ سال و ۵ نفر بالای ۵۰ سال داشتند. در بخش کمی، از بین ۳۶۰ نفر شرکت کننده در پژوهش، ۴۹٪ از آزمودنی‌ها زن و ۵۱٪ مرد بودند. ۱۳٪ از آزمودنی‌ها بین ۲۰ تا ۳۰ سال، ۴۰٪ بین ۳۰ تا ۴۰ سال، ۳۱٪ بین ۴۰ تا ۵۰ سال و ۱۶٪ بالاتر از ۵۰ سال سن داشتند. ۳۲٪ از آزمودنی‌ها زیر ۵ سال، ۱۵٪ بین ۵ تا ۱۰ سال، ۲۲٪ بین ۱۰ تا ۱۵ سال، ۱۹٪ بین ۱۵ تا ۲۰ سال و ۱۲٪ از آن‌ها ۲۰ سال به بالا سابقه خدمت داشتند. با بررسی سؤال اول پژوهش مبنی بر شناسایی ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های الگوی مقیاس‌های ارزشیابی برنامه‌های درسی دانشجویان کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان، پس از انجام روش دلفی فازی و مصاحبه با خبرگان، مشخص شد که الگوی مقیاس‌های ارزشیابی برنامه‌های درسی دانشجویان کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان، در ۵ بعد و ۱۶ مولفه، شامل، ابعاد هدف (۳ مولفه)، محتوا (۳ مولفه)، روش‌های تدریس (۴ مولفه)، ارزشیابی (۳ مولفه)، محیط یادگیری (۳ مولفه) را در بر می‌گیرد. پژوهش حاضر با استفاده از فن دلفی به این موضوع وارد شده است و در مراحل مختلفی به بررسی الگوی مقیاس‌های ارزشیابی برنامه‌های درسی دانشجویان کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان پرداخته است. در این پژوهش ابعاد هدف (۳ مولفه)، محتوا (۳ مولفه)، روش‌های تدریس (۴ مولفه)، ارزشیابی (۳ مولفه)، محیط یادگیری (۳ مولفه) معرفی شدند و اولویت هر یک از مولفه‌ها در هر بعد نیز تعیین گردید.

با توجه به این که در پژوهش حاضر صرفاً بر اساس مطالعه و بررسی منابع و متون مؤلفه‌های الگوی مقیاس‌های ارزشیابی برنامه‌های درسی دانشجویان کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان ارائه شد، بنابراین ضرورت دارد برای ارائه الگوی جامع و همه جانبه الگوی مقیاس‌های ارزشیابی برنامه‌های درسی دانشجویان کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان ایرانی -اسلامی در قالب طرحهای پژوهشی دانشگاهی و با استفاده از روشهای میدانی و تجربی دیدگاه افراد درگیر با الگوی مقیاس‌های ارزشیابی برنامه‌های درسی دانشجویان کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان شامل سیاستگذاران، مجریان امر آموزش، کادر آموزشی مدارس و همچنین دانش آموزان واکاوی و ابعاد و مؤلفه‌های الگوی برنامه درسی زمینه - محور از منظر این افراد نیز شناسایی و در سیاستگذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های مرتبط با الگوی مقیاس‌های ارزشیابی برنامه‌های درسی دانشجویان کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان مدنظر قرار گیرد.

مؤلفه‌های الگوی مقیاس‌های ارزشیابی برنامه‌های درسی دانشجویان کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان بخشی از واقعیت الگوی مقیاس‌های ارزشیابی برنامه‌های درسی دانشجویان کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان را پوشش می‌دهد بنابراین پوشش همه واقعیت الگوی مقیاس‌های ارزشیابی برنامه‌های درسی دانشجویان کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان مستلزم واکاوی ابعاد و مؤلفه‌های این الگوی برنامه درسی زمینه - محور در سایر مکاتب و رویکردهای موجود است. الگوی مشارکت و شفافیت حداکثری تدریس و آموزش در سطح معاونت‌های نیروی انسانی نیز احصاء شود. الگوی فرهنگ نخبه‌باوری در ابتدایی طراحی

و پیاده‌سازی گردد. ساختار منعطف نخبه‌پرور در ابتدایی طراحی و پیاده‌سازی گردد. پیشنهاد می‌شود در تحقیقات آتی به بررسی نقش برخی از متغیرهایی چون فرهنگ حاکم بر ابتدایی، نوع ساختار و نوع راهبردهای آن، سبک رهبری و... در رابطه بین سایر مقوله‌های اشاره شده در مدل پژوهش پرداخته شود.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

موازین اخلاق

در انجام این پژوهش تمامی موازین و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

حامی مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

منابع

1. Daniel G. Social Foundations. Asia-Pacific Journal of Teacher Education. 2023;39(2):165-76. doi: 10.1080/1359866X.2011.560651.
2. Douglas ES. Social Foundations of the Curriculum. Review of Educational Research. 2023;1(5):253-74.
3. Glatthorn W. The nature of curriculum. Journal of Education and Research. 2021;1(5):83-94.
4. Bailyn M. Teacher's participation in curriculum conceptualization and effective implementation of secondary school curriculum in Kenya. International Journal of Education and Research. 2021;3(7):283-94.
5. Dehghani M. Explaining Curriculum Objectives Based on Islamic Teachings. Biannual Scientific and Promotional Journal of Educational Sciences from an Islamic Perspective. 2021;6(10):5-29.
6. Walker G. Globalization and Education. International Journal of Education and Research. 2023;3(2):183-204.
7. Zamani Bakhsh R. Investigating the Impact of Curriculum on the Vitality of Students at Navab Safavi Elementary School in Bandar Abbas during the 2016-2017 Academic Year. Journal of Psychological and Educational Studies. 2020;3(22):107-20.
8. Esfandiyari T. Identifying Life Skills Required by Adults from the Perspective of Education Experts, Curriculum Planning Specialists in Theoretical Secondary Education, and Students in Theoretical Branches of Public Adult High Schools in Tehran: Shahid Beheshti University; 2021.